46.4

Historiens Hus Hvidovre
Alarmpladsen 3
Arealafdelingen
2650 Hvidovre

Hvidovre Lokalhistorie

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab og Historiens Hus Hvidovre

27. årgang—Nr. 4– 2009

Indhold

Nyt fra Formanden s. 3

Skolestart 1970-2009 s. 4

Af Grethe Hyldkrog

Haven s. 10

Af Henny Paaske

Skolegang i 1970`erne s. 13

Af Lis Thorarinsson

Forstadsmuseet Historiens Huse– nu også i Brøndby s.19

Af Lisbeth Hollensen

Medlemsarrangementer s. 22

Julemarked 2009 s. 24

Udgiver:

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Rytterskolen Hvidovre Kirkeplads 1, 2650 Hvidovre

Tlf. 36473444 e-mail.: hvidovrerytterskole@mail.tele.dk

&

Historiens Hus Alarmpladsen 3, Avedørelejren, 2650 Hvidovre

E-mail: lokalarkiv@hvidovre.dk

www.historienshus.hvidovre.dk

Redaktion: Poul Sverrild ansv. og Birgitte Slenes

Trykt i 500 eksemplarer

Tryk: trykkeriet PIF

Forsidefoto: Juletræet i Historiens Hus, julehest, 2a, Dansborgskolen 1970 (s.4)

NYT FRA FORMANDEN

Efterårets arrangementer har været vel besøgte og i skrivende stund afventes arrangementet den 23. november om "Parcelhusets pionerer". Dette foredrag følges op af Svend Mortensen, mangeårigt tidligere medlem af selskabets bestyrelse, der i Rytterskolen torsdag den 10. december kl. 19-21 og mandag den 14. december kl. 13-15, vil vise en dias præsentation og fortælle om sit eget byggeri i 1960érne i parcelhuskvarteret på Hvidovre Strandvej.

Der afholdes JULEMARKED den 6. december i Avedøre Lejren, hvor vores Kulturister vil medvirke bl.a. ved salg af publikationer og fortælle interesserede om Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

Vores medlemsblad, der udgives i samarbejde med forstadsmuseet Historiens Huse Hvidovre og Brøndby lokalarkiv, er de sidste gange blevet uddelt ved hjælp af nogle af selskabets aktive og hjælpsomme medlemmer. I en tid, hvor portoen er steget kraftigt, er det en stor økonomisk hjælp, og det sparede beløb til porto kan anvendes til gavn for selskabets medlemmer. Derfor en STOR TAK til alle, der medvirker ved udbringningen af bladet.

Vores hjemmeside har ikke været at finde i den seneste tid, idet TDC pludselig ændrede betingelserne og lukkede ned. Vi arbejder på en snarlig løsning, men kan henvise til den nye hjemmeside fra Historiens Huse, hvor man nu kan se over 400 siders historisk materiale indsamlet af både Historiens Huse og Avedøreselskabet.

Arbejdet med en mulig optagelse af Avedøreselskabets medlemmer i Hvidovre Lokalhistoriske Selskab skrider planmæssigt frem. På Avedøreselskabets ordinære generalforsamling den 27. oktober var der opbakning omkring de to bestyrelsers forslag til samarbejde/fusion. På en ekstraordinær generalforsamling i Avedøreselskabet den 26. januar træffes endelig beslutning.

Med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår skal jeg sluttelig gøre opmærksom på arrangementet den 18. januar 2010, hvor Jens Jensen vil fortælle den spændende beretning om "Havhesten" set med hovmesterens øjne.

SKOLESTART 1970-2009

af Grethe Hyldkrog

Grethe Hyldkrog er pædagogisk vejleder på Pædagogisk Center. Hun fortæller i denne artikel om folkeskolens udvikling fra 1970 og frem til 2010. Red.

Jeg startede i 1978 på Dansborgskolen som børnehaveklasseleder med én klasse, senere i skoleåret 85/86 kom jeg over på Sønderkærskolen og fik to klasser. Fra 2007 - 09 har jeg været ansat i en kombinationsstilling som pædagogisk vejleder på Pædagogisk Center med legetek, indskoling og musik som mine primære områder kombineret med timer i indskolingen på Sønderkærskolen. Dette skoleår med fuldtid på Pædagogisk Center.

Demokrati/medbestemmelse

I de følgende årtier fra 1970 til nu har folkeskolen gennemgået en rivende udvikling. I 1975 blev folkeskolens formålsparagraf ændret til, at skolen i samarbejde med forældrene skulle give eleverne mulighed for at tilegne sig kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, som ville medvirke til den enkelte elevs alsidige udvikling. Folkeskolen skulle endvidere forberede eleverne til medleven og medbestemmelse i et demokratisk samfund og til medansvar for løsningen af fælles opgaver. Den enkelte elev var i centrum, og det var vigtigt at styrke elevens selvtillid og egne muligheder. Læringsbegrebet blev sat under lup, og loven lagde også op til, at man fik et bredere syn på begrebet læring.

På mange af kommunens skoler havde man nu udover den almindelige undervisning indført featureuger, hvor lille som stor arbejdede sammen om et fælles tema. Ofte var det temaer der lagde op til kreativitet, musik og motorisk udfoldelse. Lejerskoler til kommunes kolonier blev flittigt besøgt, og ofte kunne man komme flere klasser af sted.

Jeg husker, vi i nogle år var af sted med børnehaveklassen og de kommende 1. kl.´s lærere. Det var en god måde at lære eleverne at kende, og læreren kunne starte sin forberedelse ud fra et bedre grundlag. Hvidovre havde også en god indskolingsordning, hvor børnehaveklassen startede nogle uger senere end den øvrige skole. På den måde var det muligt for børnehaveklasselederen at følge sin klasse nogle timer i 1. klasse og gøre overgangen lettere.

Klassefoto 1975. 6 c, Dansborgskolen

Leg en del af læring

I 80´erne blev der sat fokus på læringsbegrebet, og "leg" blev en del af dette begreb, dvs. der blev lukket op for at man lokalt kunne indføre "Samordnet skolestart" for børn i børnehaveklasse, 1., og 2. klassetrin. Denne mulighed skulle medvirke til at børnehaveklasseledere og lærere kunne virke i hinandens klasser. Der stod endvidere i cirkulæret, at virksomheden i børnehaveklassen for fremtiden skulle betegnes som undervisning, samt at leg og andre udviklende aktiviteter skulle indgå som en del af undervisningen på 1. og 2. klassetrin.

Hvidovre indførte ikke denne ordning, men der skete alligevel en ændring på mange af skolerne, hvor det pludselig blev mere legalt at bruge en legende tilgang i undervisningen og mange 1. kl.´s lærere blev også nysgerrige på de metoder, man brugte i børnehaveklassen til at indlære f.eks. den sproglige dimension.

Der blev indført et nyt begreb "Sproglig opmærksomhed" som især for børnehaveklassen betød, at de nu målrettet måtte arbejde med bogstaver og tal.

Projekt leg – Læring

I 1993 blev timetallet for bh.kl. – 2. kl til 20 timer, og strukturen i folkeskolen så således ud: 1-årig børnehaveklasse, 9-årig grundskole og en 10. klasse. Det var samtidig også en tid, hvor der skete en endnu tydeligere tilnærmelse mellem indskoling og fritidshjem.

I slutningen af 90érne nedsatte man i Hvidovre et udvalg på hver skole, som skulle arbejde med en ny indskolingsordning. Det var meningen at fritidshjemmene skulle knyttes tættere til skolen, og at pædagogerne skulle have timer i det, man nu kaldte "indskolingen". Der blev tænkt og tegnet for udover en anden tilgang til undervisningen, skulle man også se på lokalerne og møblerne, så de levede op til den nye undervisningsform.

Den pædagogiske model man lænede sig op af, var Howard Garner´s 7 kompetencer, hvor man pointerede, at det var vigtigt at udvikle og stimulere alle barnets sider. Der skulle fokuseres på det hele menneske, og lærere og pædagoger skulle således samarbejde om i fællesskab at udvikle alle barnets sider. Der skulle udarbejdes en årsplan som inddrog alle kompetencerne og målene skulle bestemmes ud fra CFK. Undervisningen i indskolingen skulle ikke være fagdelt og der skulle arbejdes med tværfaglige emner og problemstillinger som udgangspunkt.

Undervisningstiden skulle udvides til 30 timer om ugen med 6 lektioner om dagen. Alle elever fra børnehaveklasse til og med 3. klasse skulle have en daglig skolegang fra kl. 8 – kl.14. Hele ordningen skulle vedtages på budgettet for 1999 og ordningen skulle træde i kraft august 1999.

Dette udspil medførte mange protester, især omkring børnenes længere skolegang. Jeg husker hvor tilfredse børn og forældre var med de 4 timers skolegang om dagen. Ofte spurgte børnene, om de ikke måtte blive en time længere. Med et vendte stemningen og en forening, der kaldte sig de "Vrede forældre" opstod bl.a. her i Hvidovre, og de vendte sig kraftigt mod den lange skoledag. De mente bl.a., det ville være synd for børnene, at de skulle sidde stille så mange timer.

Der blev skabt en heftig debat og mange møder blev holdt på skolerne sammen med fritidshjemmene for at lave en Hvidovre - model. Det blev efterfølgende, at eleverne skulle gå i skole fra kl. 8 – kl.13, og pædagogerne skulle lægge 7 timer om ugen i skolen. Det blev dog muligt, at lave sin egen struktur på skolerne, så den kunne tilpasses den enkelte skoles kultur. De 7 timer på skolen blev mange steder anvendt på forskellig vis bl.a. kunne man lægge dem sammen, så pædagogerne kunne være med i hele uger, f.eks. når man arbejdede med et tema. Det blev meget forskelligt fra skole til skole, hvor hver skole fik deres helt egen indskolingsmodel.

Digital undervisning

I 2003 kom så de nye Fælles Mål hvor bl.a. det blev et krav, at der skulle arbejdes med undervisningsdifferentiering i alle fag. Det betød at læreren skulle tage hensyn til det enkelte barn, uanset hvad der blev undervist i. Eleven skulle gennem dialog med læreren og kammerater komme til kundskab om sig selv dvs. hvad hun kan, gerne ville kunne, og hvordan hun kunne få det lært.

I dette årti blev Computeren også et endnu mere brugt redskab i undervisningen. I Hvidovre havde man været med i denne udvikling allerede fra starten. I 80érne havde man indrettet data lokaler på skolerne, og nu blev der indkøbt bærbare computere, der blev opstillet på rulleborde, som kunne køres rundt til de forskellige klasselokaler, så hver elev kunne arbejde der. Foruden disse havde man i mange klasselokaler stationære computere, så man altid kunne hente informationer ned fra nettet.

Fra børnehaveklasse og opefter havde man IT på skemaet og lærerplaner om IT blev udarbejdet på de forskellige skoler, (hvad man skulle lære, og hvordan man skulle nå det.)

Vision og mål

Flere Pisa – undersøgelser kom til og de viste at ca.18% af en 9. kl. årgang havde problemer med læsning og skrivning. I Hvidovre blev der intensivt sat fokus på disse læse- og skrivefærdigheder. Det var vigtigt at man satte målrettet ind allerede fra barnets fødsel og ikke ventede til barnet skulle i skole. Derfor skulle alle institutioner både vuggestuer, børnehaver skole lave lærerplaner, hvor den sproglige del kom i fokus.

I 2003 blev der også lagt op til, at der nu skulle sættes målrettet ind over for læse – og skrivefærdighederne. Undervisningsministeriet havde endvidere pålagt kommunerne at beskrive, hvordan de ville arbejde med dette område, og i Hvidovre blev der udarbejdet et materiale "Vision og mål 2004 – 2007", med et bindende slut – trinmål for alle skolens fag. Materialet var udarbejdet således, at man vidste, hvordan man skulle lede frem til efter 2. klasse, efter 6. klasse og efter 9. klasse.

Der blev også sat gang i at videreuddanne lærerne, man skulle have 2 læsevejledere på hver skole. Desuden skulle eleverne testes, om de opnåede de ønskede færdigheder.

Lærerne skulle lave årsplaner, elevplaner og evalueringer, så både forældre og elever kunne følge med i elevens kundskab og færdigheder.

Afdelingsopdelt/trinopdelt skole

I 2006 kom en ny folkeskolelov hvor der bl.a. stod, at eleverne skulle have færdigheder der forberedte dem til videre uddannelse, og de skulle ikke bare have medbestemmelse men de skulle også forberedes til at deltage, have medansvar, rettigheder, pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

I Hvidovre blev skolerne lavet om til enten en afdelingsopdelt skole, hvor man havde en indskoling, mellemtrin og udskoling, og lærerne skulle så vidt det var muligt kun arbejde i en afdeling, og på den måde blive mere professionelle til lige netop disse klassetrin. Andre skoler i kommunen ønskede at arbejde trinvis, det man kaldte en trinopdelt skole dvs. at der var en fast gruppe lærere til et bestemt klassetrin.

Vision og mål er nu blevet udvidet til at gælde frem til 2010, og det betyder at man også kigger på den mere organisatoriske side. Skolen skal være mere fleksibel med anvendelse af klasse-hold og gruppedannelse. På nogle skoler arbejder man også med udsat klassedannelse helt op til 3. klasse. På den måde er det nemmere at arbejde med f.eks. både det faglige og sociale via de gruppeopdelinger, man kan skifte imellem. På nogle af kommunes skoler har man også indført selvstyrende teams som så selv skulle foretage rammeplanlægningen og vikardækningen indenfor teamet.

Skolen skal være rummelig

Skolen skulle være rummelig, i dag kalder vi det inklusion, og det betyder, at der skal være plads til forskellighed både blandt voksne og børn. På trods af disse mange tiltag og forandringer i undervisningen er budgettet til specialundervisningen steget kraftigt, og man har som lærer mange disciplinære problemer at slås med, da klassen nu mange gange skal rumme nogle af de børn, der førhen blev sendt ud i specialklasser.

Her i kommunen har man bl.a. indført LP – modellen, som er en analyse – model. PPR i Hvidovre har sat den i gang, og det er meningen at daginstitutionerne og hele skolevæsnet skal have indført modellen. Den går bl.a. ud på, at der sættes fokus på klasseklimaet, klasseteamet og parallelklasseteamet som skal arbejde tæt sammen, og samtidig åbner den op for, at den enkelte lærer ikke længere skal stå alene med problemerne. Man bliver skarpere på, hvorfor et barn er fastlagt i et bestemt mønster og dette mønster skal brydes dvs. LP – modellen virker inkluderende. En anden model der også prøves af i kommunen er en arbejdsform, der hedder Aktionslæring. Den går kort ud på at et lærerteam med støtte fra en konsulent sætter fokus på et nøje afgrænset element i undervisningen.

Den didaktiske side af undervisningen er der også blevet fokuseret på. Hvordan får vi de sidste 18% med, der har det svært fagligt allerede fra skolestarten, så når de forlader skolen har de kundskab og færdigheder med, der gør dem rustet til de krav samfundet stiller.

Fra skoleparat til børneparat skole

I de senere år er der udviklet forskellige redskaber til, hvordan man kan arbejde noget mere med de krav der er til at undervisningsdifferentiere. I Hvidovre er der en del skoler, der arbejder med "Cooperative Learning" (CL) og Læringsstile. Begge undervisningsformer lægger op til: Hvor, hvornår og hvordan lærer vi bedst, når det er svært. CL – modellen går lidt mere ind i samarbejdsprocesserne, hvorimod læringsstile kigger mere på det enkelte barns læringsprofil.

Fra 2009 er børnehaveklassen blevet obligatorisk, og ved starten af skoleåret skal alle børn have en obligatorisk sprogvurdering. I de nye Fælles Mål 2009 som netop er udkommet, er der lagt stor vægt på sprog og udtryksformer i indskolingen. Der har længe været arbejdet med begreber som legelæsning/legeskrivning i børnehaveklassen og i starten af 1. klasse. Forskningen har vist, at det har stor betydning, hvornår man sætter ind med skriftsprogstimulering. Skriftsproget er en betydningsfuld del af hverdagen også for barnet, der skal starte i skole, blot det bliver gjort med udgangspunkt i barnets interesser og almindelige aktiviteter og sat ind i en legende ramme.

Den digitale verden bliver en ny støtte til læreren. Fra næste skoleår skal alle skoler indkøbe IWB (Interaktive White Board) til klasseværelserne, (digital tavle), og det betyder at IT nu i langt højere grad kan integreres i den almindelige undervisning. Nye begreber og ord kommer til; et af de sidste nye er at skoleudvalget nu arbejder med sigtepunkter for skolerne. Et sigtepunkt kan f.eks. være: "Skolerne er et godt fundament for børnenes fremtidige liv", dette kan man vist ikke være uenige i, men hvad det betyder konkret, det vil tiden vise. Det kan være, vi ved det til næste gang, der bliver skrevet skolehistorie.

HAVEN

af Henny Paaske

Artiklen er den første af en række artikler om havebrug gennem tiderne. Red.

At have en have har altid været naturligt for mig. Som barn (fra 1928) så jeg kun haven som en legeplads, men var dog klar over, at man skulle holde sig fra urte- og blomsterbedene. Blomsterne var der ikke levnet så megen plads til, for det var vigtigt at haven kunne levere kartofler og grøntsager til vinterforråd. Og ikke mindst frugt og bær. Vores have i Risbjerggårdsalle var delt i 2 halvdele af en lang havegang. Hver dag blev askeskuffen fra kakkelovnen tømt ud på denne havegang, så den var god og fast at gå på.

Syd for huset var der en grusbelagt plads, hvor brønden var. En gammeldags pumpe blev brugt til at vande have med, men vi havde også en pumpe inde i køkkenet, hvor vi med håndkraft kunne pumpe vand ind, indtil vi fik vandværksvand fra 1936.

I naboskellet var der et cykelskur, og nogle hyldebuske anbragt i en cirkel dannede et lysthus. Det var nu sjældent, at familien sad her i skyggen. Her på gruspladsen var også tørresnorene til vasketøjet.

I venstre del af haven var en græsplæne med mange frugttræer. Den var i flere år hegnet ind, og her gik vores gæs, og dermed var der ikke andre, der kunne færdes på plænen. Men den blev gødet godt af gæssene. Under krigen var noget af græsplænen også brugt til kartofler.

Den anden halvdel blev brugt til jordbær, kartofler, gulerødder, porrer, grønkål os.v. Nede ved hækken var en lang række af solbær og ribs og et par stikkelsbærbuske.. Hvert efterår blev urtebedene gravet grundigt igennem, og i hver rende blev der begravet løv, der på den måde gav kompost. Gulerødder og kartofler blev opbevaret i et stort trækar med sand

Min mor brugte mange timer på at fremstille syltetøj og gele og henkoge pærer til vinterforråd.

Min far var medlem af Hvidovre Frugtavlerforening, og en gartner herfra lærte min far at beskære frugttræer – og at sprøjte for utøj. Jeg bryder mig ikke om at tænke på al den gift der er sprøjtet over parcellen. Træerne var drivvåde af blå-grøn Bladan, Melation eller andet giftigt stads, men der var så heller ingen orm eller skurv i vores frugt.

Der blev hvert efterår under krigen holdt udstilling af havens produkter på Frihedskroen eller Risbjerggård. Det var imponerende at se disse forskellige stande. Man viste de største porrer, polerede røde æbler, henkogte ærter, æg preserveret i vandglas, syltetøj og gele i flotte glas. Fine kraver lavet af kaninskind af egen avl. Min far udstillede også en kasse cigarer af egen avl. En lokal cigarmager havde omdannet vores tobaksplanter til rygelige cigarer.

Når vi fik besøg fra København, var det naturligt at de fik en pose frugt eller kartofler med hjem.

Da jeg selv fik have i 1950, var det vigtigt, at der var plads til at børnene kunne tumle sig. Vi havde ikke rigtig held med vores forsøg med porrer og kål. Vores jordbær var altid modne, når vi drog af på ferie i første uge af skoleferien, så der var andre der fik glæde af at plukke dem. Det blev derfor også opgivet. Størst glæde har vi haft af æbler, solbær og ribs, der har givet vitaminer til os i vinterperioden.

Nu er haven anlagt med en stor plæne til boldspil og mange blomsterbede rundt langs hækkene. Og stedsegrønne træer giver god læ og sparer os for lugning deromkring.

Et barnebarn, der netop er flyttet hjemmefra, sagde, at han naturligvis savner sin mors service, men i sær savner han deres have. Og jeg gav ham ret, jeg vil også nødig undvære min have – dette daglig lige at kunne gå ud og få frisk luft, uden først at skulle klæde om og gå på gaden. Haven giver megen sund motion og mange glæder.

Haven-2009

Haven giver megen sund motion og mange glæder – og en gang imellem lidt ondt i ryggen.

Øverste foto er fra 1939 og nederste fra 1937

Skolegang i 1970'erne-Strandmarksskolen 1968-1978

af Lis Thorarinsson

Jeg startede i 1st klasse i august 1968 en måned før jeg fyldte 7 år. Dengang var der ikke noget der hed børnehaveklasser. Der var godt nok børnehaver, men det var stadig mest almindeligt at ens mor enten helt gik hjemme eller havde deltids arbejde, så hun var hjemme om eftermiddagen, når vi børn kom fra skole.

Min første klasselærer hed frøken Lilli Berlin. Vi sagde ikke hendes navn, vi kaldte hende "frøken".

Jeg gik på Strandmarksskolen, som ikke fungere som skole mere, men vist hedder Strandmarkens Fritidscenter i dag. På Strandmarksskolen var der den "lille gård" og den "store gård". Det Betød at de mindste klasser holdt til i den gamle ende af skolen og dermed blev den del af gården kaldt den lille gård, og de største klasser holdt til i den nye del af skolen og her var den store gård.

Når det ringede ind til timen, stillede vi os op på række to og to, holdt hinanden i hånden og ventede på at vores lærer hentede os og vi gik sammen op til klassen.

Efter de første par år, blev dette ændret, så vi bare rendte op i klaselokalet, når det ringede.

Da jeg startede i skole kendte jeg ikke en eneste af mine klassekammerater i forvejen. Der var godt nok to af mine venner hjemme fra vejen som også skulle starte i første klasse, men de skulle starte på den helt nye Langhøjskolen. Mine forældre havde bedt om at jeg kom på Strandmarksskolen, da min storesøster gik her, og vi så kunne følges i skole, og hun kunne passe lidt på mig i starten.

Min regnelærer var Hr. Krag. Dengang havde man regning – der var ikke noget der hed matematik – det kom først senere.

Det var altid en stor oplevelse, når vi startede i et nyt klassetrin og fik bøger. Nogle gange startede vi med at viske dem rene. De elever som havde haft dem tidligere havde måske skrevet noter i bøgerne, men heldigvis kun med blyant. Når vi så fik bøgerne med hjem, skulle de jo have bogbind på. Det var SÅ skønt at tage med sin mor eller far op i boghandleren i Frihedens Butikcenter og vælge bogbind. Og så hjem og binde bøgerne ind sammen med storesøster, mor og far. Det var skægt – lidt ligesom at pakke gaver ind.

Og så de fine labels, hvor jeg skulle skrive mit navn, min klasse og hvilket fag bogen tilhørte. Det var sådan lidt højtideligt og så vidste man at man skulle have bogen og passe på den et helt skole år.

En vinterdag i første klasse, hvor der var masser af sne, kom vores "frøken" ikke da det ringede, og da jeg tilfældigvis opdagede en revne i betrækket på hendes stol, kunne jeg ikke stå for fristelsen – jeg rendte ned og tog en ordentlig håndfuld sne og proppede det ind i stolens polstring. Så kom Frøken og efter hun havde siddet et stykke tid på stolen, smeltede sneen og hun blev helt våd bagi. Ideen var jo sjov, men nøj, hvor var jeg bange og fortrød, og da hun opdagede det, måtte jeg indrømme, at det var mig som havde gjort det. Så allerede i første klasse fik jeg min første "sveder" eller eftersidning, som det hed. Så skulle jeg blive en time længere en dag, og bare sidde og glo og jeg følte virkelig at det var en hård straf.

Jeg var nu rigtig glad for at gå i skole. Vi fik jo lektier for hver dag, og vi fik sådan et fint lille hæfte, som vi kunne skrive i, hvad vi havde for af lektier.

Noget af det, som jeg ikke var så glad for på skolen var toiletterne. Jeg fik hurtigt lært at holde mig en hel skoledag. Toiletterne lå nede i en kælder, og der var både uhyggeligt og uhumsk. Senere da vi blev teenagere stod vi dernede og røg i smug.

Da jeg havde en storesøster som var to år ældre, havde jeg gavn af at hun lærte mig en del ting både med at læse i de helt små klasser og senere i engelsk og tysk, kunne jeg en del ord fra starten. Gud ved om det har været med til at jeg altid har været så glad for sprog? I tysk havde vi først fru Voss og senere havde vi Bodil Hemmersam. Bodil var en ung lærer, og vi var meget hårde ved hende i starten. Jeg tror at vi havde sådan en 6. sans for hvornår en lærer var lidt usikker, og kunne vi fornemme dét, så skulle der prøves grænser. Stakkels Bodil. Vi blev dog rigtig glade for hende, og holdt klassefester med hende også efter vi var gået ud af skolen.

I de mindre klasser havde vi en elskelig ældre mand til sang. Skov Andersen hed han. Han var så dygtig til at spille klaver, og han var rigtig god til at få os til at forstå historien i en sang. F.eks. fortalte han os historien om Jens Vejmand, inden vi lærte sangen og alle os piger stor-tudede hver gang vi sang den sang. Jeg kan stadig de fleste vers udenad. Den har virkelig gjort indtryk.

Senere fik vi Vesten-Petersen til både sang og formning. Nogen gange, når vi så film oppe i sanglokalet, så var nogen af os så modige, at vi krøb ind i skunk rummene og sad derinde i mørket og legede "Sandhed eller Konsekvens". Det var noget med at man enten skulle røbe en meget hemmelige og personlig hemmelighed eller også skulle man gøre noget, som regel kysse en af drengene. Uh, det var virkelig spændende.

Sangsalen lå lige op ad håndgernings lokalet. Jeg kan huske en episode, en dag, hvor jeg kedede mig, og jeg kunne høre at der var nogen inde på den anden side af den dobbeltdør der var mellem sangsalen og håndgernings lokalet. Jeg sneg mig hen til døren og fik åbnet dør nummer to, som gik ind til det næste lokale, lidt på klem, jeg kunne se ind. Deres lærer – Ulla Jakobsen – stod med ryggen til mig, og hele klassen sad og kigge op på hende – og dermed også på mig.

Jeg lavede ansigter og da hun vendte sig om for at se hvad de grinte af, lukkede jeg døren, men allerede anden gang greb hun mig på fersk gerning, og hun var så rasende, at jeg fik en ordentlig lussing – øj, den sved, men jeg ville jo ikke græde foran hele den anden klasse, så jeg bed det i mig, og gik flov ind i min egen klasse. Jeg overvejede stærkt at gå op til inspektøren og klage, for jeg var godt klar over at lærerne ikke måtte slå eleverne, men jeg var på den anden side også klar over, at det var mig som havde været fræk, så jeg undlod.

Dengang fik vi også mælk på sko-

Lærerpersonale, Strandmarksskolen. 1972/1973

len. Når det var spise frikvarter var der to elever der skulle ned i mælkekælderen og hente mælk til os. Dernede var CIGARTYGGE-REN – det var så uhyggeligt at skulle derned – cigartyggeren var en stor mand, der altid havde en cigarstump i munden og han var altid meget bøs og gal – nøj, hvor var vi bange for ham. Jeg har senere tænkt på om han egentlig var så vred, eller om det bare var os børn, som gerne ville have lidt gys. Men bange for ham var vi i hvert fald.

Da jeg først fik lært at læse blev jeg ret vild med at læse. Jeg elskede at ligge på min skibsbriks derhjemme om eftermiddagen med en stor skive franskbrød med tandsmør og en tyk skive ost, et stort glas saftevand og så læse i en god bog. Jeg blev fuldstændig revet med af handlingen, og hørte ikke at mine forældre eller min søster kom hjem før de stod og ruskede i mig. På skolen var der også et skolebibliotek – det var en lærer der hed Jensen som stod for dette. Han var SÅ sød. Han kendte alle bøgerne og han anbefalede mig nogle rigtig gode bøger. "Guds blinde øje", var en meget stor og tung bog – både tung fysisk og også tung rent handlingsmæssigt, men den gjorde stort indryk på mig – også fortsættelsen "Du blev træl". Nogle meget socialrealistiske og sørgelige bøger, men de gav et godt indtryk af hvor hårdt livet kunne være, hvis man var fattig i gamle dage.

På et tidspunkt havde jeg læst alle de bøger der var i skolebiblioteket, og jeg tror at det gik Jensen på, for jeg kan tydeligt huske at han en dag kom løbende glædestrålende hen til mig i skolegården – Lis,

Strandmarks-skolen –i dag fritidscenter. 2009

Lis! Jeg har fået lov til at bestille nye bøger! Det var dejligt at han gik så meget op i det. Dengang var det også seriebøger vi læste. Kim bøgerne, De 5 bøgerne, Britta og Silver bøgerne og endelig Susi Rødtop, men Susi Rødtop var en del ældre, det var sådanne bøger min mor havde læst da hun var barn.

Da jeg blev teenager gik kvaliteten af min læsning væsentlig ned – jeg blev bidt af succes romaner, lægeromaner og andre sådanne meget naive og pladderromantiske bøger og hæfter. Det må have været en fase jeg skulle igennem – med drømme om prinsen på den hvide hest, og drømme og den store kærlighed.

Da vi fik matematik, fik vi også en ny lærer – det var Birgit Petersen, som var en ung frisk lærer, og hende blev vi rigtig glade for.

Hun skrev formskrift – det var den første lærer jeg havde, som ikke skrev skråskrift – sejt. Og så gik hun i Hotpants eller minishorts, som var så moderne på den tid, det var også sejt. Hun skrev i øvrigt i min poesibog mange år senere: At tale er sølv og tavshed er guld. Ha, den forstod jeg godt.

Da vi skulle fra 7. til 8. klasse skulle vi splittes op i de, som skulle i realen og de, som ikke skulle. De mest boglige skulle i realen, og lærerne bedømte elevernes egnethed til realen. Nogle af mine lærere bedømte mig til ikke-egnet, da jeg lavede så meget fis og ballade og forstyrrede i timerne, men som min engelsk lærer – Ruth Hansen – sagde, så forstyrrede jeg godt nok i timerne, men jeg var kvik nok, og mine karakterer var da også ret gode. Det var måske nok mere nogle af de andre elever, som fik sværere ved at koncentrere sig, når jeg forstyrrede i timerne, men det tænkte jeg jo ikke på dengang.

Nå, men jeg kom i hvert fald i realen. Jeg havde hidtil gået i C-klassen, og nu hed vi 1. real B og var en sammenlægning af elever fra to klasser. For at få os rystet godt sammen, skulle vi på tur med skoleskibet Jette Jan, som Hvidovre Kommune ejede dengang. Det var en fantastisk tur. Vi forberedte os godt hjemmefra, og lærte en masse om sådan en tremastet skonnert. Hvad masterne hed, hvad der var bagbord og styrbord, hvad en bakstørn var og en masse andre ting.

Vi fik også lavet en sang på melodien Freight Train, og første vers gik sådan her:

Skoleskibet Jette Jan,

Sætter kurs mod fremmed strand

For i praksis at erfare

Samarbejdets værd.

Store- skonnert- og mesan,

Mon vi nu det hele kan,

Øverst master, nederst bomme,

Forrest skibets pryd

Det var virkelige en god ide, vi blev rystet rigtigt sammen og fik et rigtigt godt sammenhold i klassen.

Så nærmede vi os 3. real – d.v.s. det 10. skoleår, og afslutningen på vores skoleuddannelse. Hvad nu, hvem skulle i Gymnasiet, hvem skulle på HF og hvem kunne få en læreplads?

Jeg kan huske at vi havde klasselokale i det som blev kaldt "Tårnet" og at vi gik til vores mundtlige eksaminer her. Det var en skøn tid – jeg ELSKEDE at gå til eksamen. Det var SÅ spændende, og det sammenhold og den spænding der var forbundet med det var skønt. Jeg kan huske at jeg ikke kunne fordrage fysik, nok mest fordi jeg ikke brød mig om den lærer vi havde og i trods, ville jeg ikke læse til eksamen i dette fag. Det var ret dumt, og jeg fik kun 7 (på 13-skalaen) og det var min eneste lave karakter på mit real-eksamensbevis. Det har jeg fortrudt mange gange siden.

Da min årgang gik ud af Strandmarksskolen, var vi ikke blot den sidste årgang som fik real-eksamen, skolen lukkede også. De sidste 2-3 år af min skoletid startede de nye 1. klasser ovre på den nye Engstrandskole, så der blev færre og færre klasser på "Stranden", som vi kaldte vores skole.

Jeg havde været i erhvervspraktik i et lille eksport firma i Hellerup i 2 real, og her blev jeg tilbudt et job som kontorelev. Det var jeg meget glad for, og jeg takkede ja. Så i august 1978 startede jeg mit første fuldtidsjob som 16 årig. Det er der ikke mange, der gør i dag.

Den dag i dag ses vi stadig – 30 år efter vi gik ud af skolen. Det gode sammenhold blev også skabt med hjælp fra vores dejlige klasselærer Birgit Petersen, som vi stadig ser, når vi har vores klassefester.

Forstadsmuseet Historiens Huse – nu også i Brøndby

af Lisbeth Hollensen

Arkitekten Svenn Eske Kristensen, kendt for byggeriet Bredalsparken og Hvidovrebos banebrydende elementbyggerier ved Hvidovre Havn, har også stået for at tegne Brøndby Rådhus. Mandag d. 30. november kunne Brøndby Rådhus fejre sit 50 års jubilæum. Det var med stor glæde, at Forstadsmuseet Historiens Huse sammen med Brøndbys borgmester Ib Terp kunne invitere hele rådhusets personale til et lille traktement og en god historie om rådhuset og arkitekten bag i rådhusets kantine.

Svenn Eske Kristensen binder med sit byggeri i både Brøndby og Hvidovre de to kommuner sammen, og med fejringen af Brøndby Rådhus markeredes det nye samarbejde de to kommuner imellem på det kulturhistoriske område – Forstadsmuseet Historiens Huse.

Her følger en kort fortælling om Brøndby Rådhus og Svenn Eske Kristensens tanker og idéer bag byggeriet.

Dengang på fattiggården

Det første kommunale valg i Brøndby blev afholdt i 1841.

Indgangen til Brøndby Rådhus

Brøndby var den gang en lille landkommune med lidt over tusind indbyggere, og de kommunale opgaver var til at overse. Havde man ærinde hos kommunen, bankede man på hjemme hos datidens borgmester, formanden for det kommunale råd, og da han i 1917 indførte kontortid, medførte det en vis bestyrtelse blandt borgerne. Med tiden blev der indrettet et lille kommunekontor på fattiggården.

På tærsklen til en rivende udvikling

Allerede inden 2. verdenskrig var man i gang med at planlægge fremtiden for Brøndby og Københavns andre forstadskommuner. Befolkningstallet ville stige, og det var nødvendigt at udbygge forstæderne med boliger, institutioner, veje og kloakker.

Brøndby var da stadig blot et lille landbrugssamfund, men udviklingen til moderne forstad stod for døren. I 1939 ansattes Brøndbys første stadsingeniør til at håndtere de mange nye anlæg og nybyggerier. Hermed havde Brøndby fået en Teknisk Forvaltning, og snart var opgaverne på kontoret så omfattende, at der ikke var plads nok. I 1942 flyttede den kommunale administration til den gamle skole på Sognevej i Brøndbyvester.

"Folk i Brøndbyerne er ualmindelig flittige til at sætte børn i verden"

Og Brøndby voksede! Folk flyttede ind i nyopførte boligblokke og rækkehuse, og fra 1950 til 1964 steg indbyggertallet fra 5000 til 25.000. "Folk i Brøndbyerne er ualmindelig flittige til at sætte børn i verden" lød overskriften i en landsavis. De kommunale opgaver steg tilsvarende, og behovet for et bymæssigt rådhus voksede. Den 30. november 1959 kunne man for første gang åbne dørene for en rådhusbygning bygget til sit formål – Brøndby Rådhus.

Første etape af byggeriet omfattede kun en femtedel af det samlede bygger i, mens det endelige og fuldt udbyggede rådhus skulle give plads til samtlige kommunale forvaltninger. I første omgang var der kun plads til Borgmesterkontoret og Økonomisk Forvaltning, mens Teknisk Forvaltning og Socialafdelingen blev tilbage på den gamle skole. Allerede få måneder efter indvielsen blev første udvidelse igangsat, så administrationsarealet blev fordoblet.

Siden er Brøndby Rådhus blevet udvidet, efterhånden som byen og administrationsbehovet voksede.

Den sidste udvidelse blev foretaget i det nye årtusinde. Det var overbygningen på den nordlige fløj – en løsning, der var med på de oprindelige tegninger.

"Ingen pragtkåbe, men en jævn, smuk frakke"

Arkitekt Svenn Eske Kristensen tegnede Brøndby Rådhus. Han var en af efterkrigstidens banebrydende arkitekter, som kombinerede sin indsats med industrialisering af dansk bygger i med en dyb omsorg og interesse for det enkelte menneske og for, hvordan hans bygninger efterfølgende kom til at fungere for brugeren.

Svenn Eske Kristensen har sat sit fingeraftryk mange steder i de indre københavnske forstæder med boligbyggerier og offentlige institutioner. Det var hans ønske at tegne et venligt rådhus, der tog hensyn til borgeren uanset, om man kom "for at yde bidrag eller for at nyde hjælp". Om Brøndby Rådhus sagde han: "borgeren skal bibringes en fornemmelse af at være en kærkommen gæst i administrationens hus. Rådhuset er derfor bygget i en enkelt etage på den bare mark, således at der fra alle lokaler er direkte kontakt med det fri, og således at miljøet udstråler venlighed."

Den unge arbejderkommune ønskede ikke en imponerende og dominerende "pragtkåbe" af et bygningsanlæg, men derimod "en jævn, smuk frakke om en beskeden og velfungerende bygning."

Resultatet blev et prunkløst rådhus opført i gule håndstrøgne sten, hvor der var taget højde for fremtidige funktionsforandringer. Et komplet anlæg, som i 1963 blev tildelt diplom fra Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse. Brøndby Rådhus er i dag stadig en jævn, smuk frakke, udbygget og moderniseret med respekt for Svenn Eske Kristensens oprindelige idéer om et beskedent, men flot og funktionelt rådhus.

Historiens Hus vil i de nærmeste to år gennemføre en undersøgelse af Svenn Eske Kristensens arbejder i forstæderne for at kaste lys over én af de arkitekter, som tilførte efterkrigstidens byggerier kvalitet.

Læs om velfærdsarkitekten Svenn Eske Kristensen

på www.historienshus.hvidovre.dk

Bredalsparken —gavl. Arkitekt er Svenn Eske Kristensen

MEDLEMS-ARRANGEMENTER 2009/2010

Foredraget "Parcelhusets pionerer", som blev holdt af Annegrete Kraul og Kristine Søndergaard Madsen d. 23. november følges op af Sven Mortensen, mangeårigt medlem og bestyrelsesmedlem i Hvidovre Lokalhistoriske Selskab, der d. 10/12 kl. 19-21 og d. 14/12 kl. 13-15 i Rytterskolen vil vise og fortælle om sit eget byggeri i 1960´erene i parcelhuskvarteret på Hvidovre Strandvej.

Mandag den 18. januar kl.19.00 skal vi høre Jens Jensen fortælle den spændende beretning om "Havhesten, set med hovmesterens øjne". Fortællingen følges op med en 20 minutters DVD optaget under den spændende tur over Nordsøen.

Mandag den 22. februar kl. 19.00 fortæller Tom Wismann historien om Københavns Nyere Befæstning specielt om Søbefæstningen. Dette arrangementet følges op af en medlemsudflugt til Trekroner i Københavns Havn i maj eller juni måned.

Generalforsamling den 8. marts kl. 19.00 i Lille Friheden. Generalforsamlingen kræver ikke tilmelding.

BESTYRELSEN FOR HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB 2009

Formand Ole Asbjørn Petersen
Grenhusene 53
tlf. 3649 5785
e-mail: 5002701@bredalsparken.dk

Næstformand Benny Riisager
Østre Kvartergade 11.st.tv.
tlf. 3678 2968
e-mail: beriis@hotmail.com

Kasserer Ejvind Jensen
Paris Boulevard 22
tlf.3649 2885
e-mail: brund.jensen@privat.dk

Bestyrelsesmedlem Vagn Bacher
Hvidovregade 31B,1.tv
tlf. 3648 1434

Bestyrelsesmedlem Jette Randal-Lund
Østre Kvartergade 9 st.th
tlf. 3649 0659
e-mail: jrl@av2.dk

KB-medl. Allan Fredskov
Svendebjergvej 1A,1.mf.
tlf. 3649 9606
e-mail: afe@hvidovre.dk

KB-medl. Kim Østerberg
Bødkerporten 7
tlf.3649 6804
e-mail: ktb@hvidovre.dk

1.suppl. Lars Bo Henriksen
Hvidovrevej 402
tlf. 36784869
e-mail: larsbo@sport.dk

2.suppl. Birte Gerdes
Strandmarksvej 46, 2.th.
2650 Hvidovre
36788404
e-mail:birtegerdes@yahoo.dk

Revisor Hubert Steffensen
Hesselbjergvej 12
3649 0963

Revisorsuppleant Inge Larsen
Berners Vænge 7. 2.tv.
tlf. 3678 4736

Forretningsudvalg :
Ole Asbjørn Petersen, Benny Riisager, Ejvind Jensen

Arrangementsudvalg :
Ole Asbjørn Petersen, Vagn Bacher, Ejvind Jensen.

PR.og hjemmesiden:
Benny Riisager, Ole Asbjørn Petersen

Lokalhistorisk/kulturistudvalg:
Benny Riisager, Jette Randal-Lund, Lars Bo Henriksen

Bladredaktion :
Ole Asbjørn Petersen, Poul Sverrild, Birgitte Slenes

Udviklingsudvalg:
Ole Asbjørn Petersen, Benny Riisager. Poul Sverrild

Historiens Hus deltager i øvrigt i bestyrelsesmøder og i udvalgsarbejder efter nærmere aftale.

JUL I DEN GAMLE KASERNE

Søndag d. 6/12 fra kl. 11-16 kan du opleve det hyggeligste julemarked i Avedørelejren

Markedet vil rumme mange forskellige boder, her kan du bl.a. købe lokal vin fra vincentret Nordlund, øl fra Skands, smykker, tøj, juleting og div. produkter fra Cirkusmuseet og Forstadsmuseet Historiens Huse. Det er her du kan finde den unikke julegave, som Strøget ikke kan tilbyde. Dagen igennem vil der også være underholdning. Du kan møde fantastisk artisteri fra Spintastisk, ride på islænderheste fra Krogagre, prøve cirkusartisteri, høre julemanden spille på lirekasse eller komme på rundvisning i lejren eller på Cirkusmuseet. Markedet foregår i telte på den gamle eksercitsplads. Der er fri entré, og i samme ombæring, er det også muligt at komme gratis ind på Cirkusmuseet. Markedet finder sted bagved adressen Hovedporten 6, 2650 Hvidovre.

ISSN 0902-3046